

10. KONWENCJA RYNKU ELEKTROTECHNICZNEGO

Związek Pracodawców
Dystrybucji Elektrotechniki

Stefan Kawalec

Capital Strategy

Stefan Kawalec

**Sytuacja ekonomiczna w Polsce 2018
Czy warto przyjąć w Polsce walutę euro?**

Konwencja 2018

Związek Pracodawców Dystrybucji Elektrotechniki

Warszawa, 18 kwietnia 2018

Rok 2018 – solidny wzrost

- Wzrost PKB 4,2%
- Inflacja (CPI) 2,1%
(według prognozy NBP z 12 marca 2018)
- Prezes NBP nie widzi czynników, które w perspektywie dwóch lat miałyby spowodować decyzję o podwyżce stóp procentowych. Nie wykluczył możliwości obniżenia stóp.
- Wg niektórych prognoz instytucji rynkowych:
 - wzrost w 2018 może być nieco wyższy, a inflacja nieco niższa niż w ww. prognozach NBP;
 - natomiast w 2019 wzrost spowolni poniżej 4%, inflacja wzrośnie powyżej 2,5% i spodziewać się można podwyżek stóp procentowych.
- Oczekuje się korzystnego otoczenia międzynarodowego: wzrost PKB 2,8% w USA, 2,5% w Niemczech i 2,4% zarówno w całej UE, jak i w strefie euro.

Ograniczenia i ryzyka wewnętrzne w Polsce

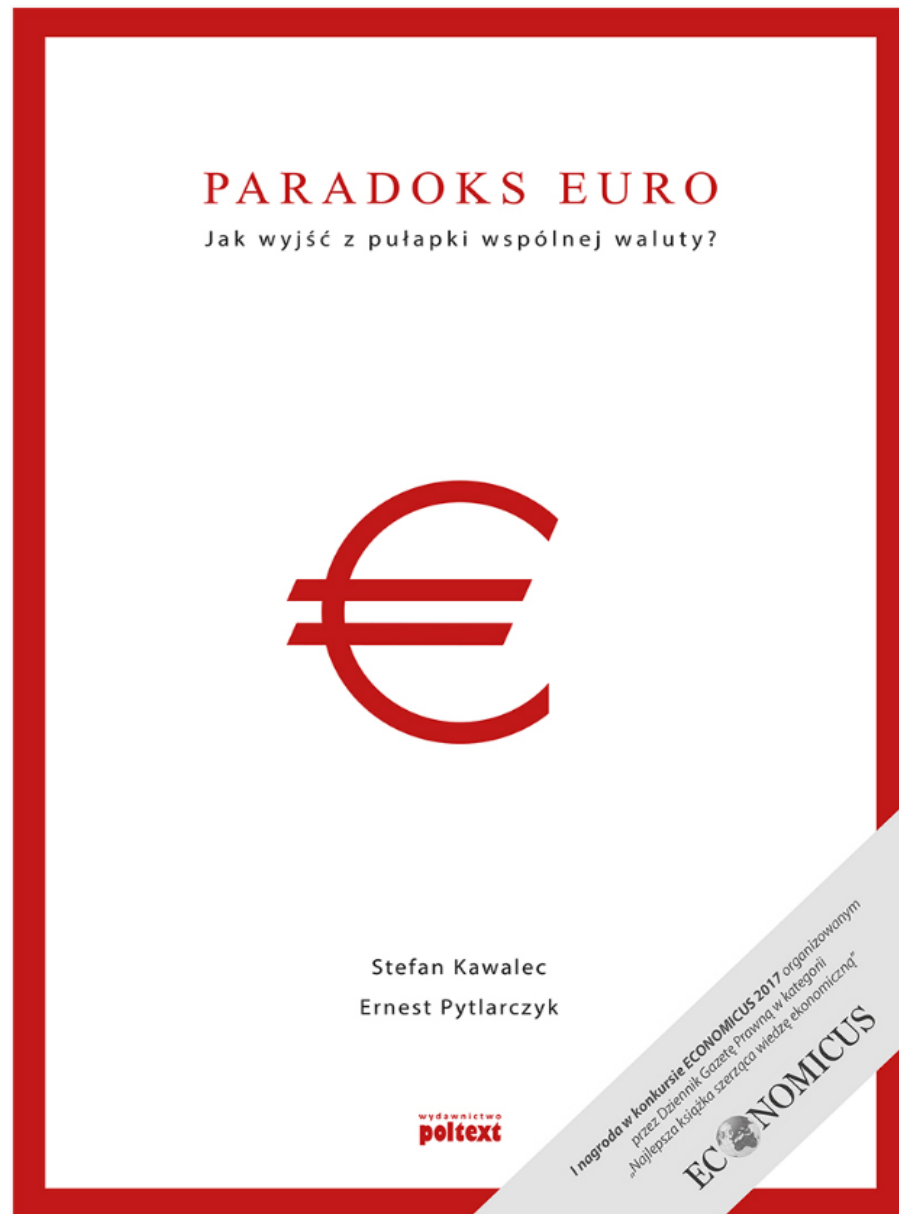
- Niski poziom inwestycji firm.
- Wyczerpywanie się zasobu pracy.
- Różnica między tempem wzrostu płac i tempem wzrostu cen produkcji sprzedanej.
 - ➔ W styczniu 2018 **płace w przemyśle były o 6,9% wyższe** niż rok temu, podczas gdy **ceny produkcji sprzedanej wzrosły zaledwie o 0,2%**.

Ryzyka w gospodarce światowej

- Faza ekspansji w USA trwa już 9 rok (od czerwca 2009)
 - inflacja jest niska, natomiast występują wysokie wyceny na rynkach aktywów (giełda).
- Jakie będą skutki wycofywania się banków centralnych (FED i EBC) z niekonwencjonalnych instrumentów polityki pieniężnej?
- Nierównowagi w strefie euro nie zostały usunięte.
- Ryzyka polityczne w Europie m.in. niepewna przyszłość Włoch po ostatnich wyborach.
- Ryzyko globalnej wojny handlowej.

W niniejszej prezentacji wykorzystano prace:

1. S. Kawalec, E. Pytlarczyk, *Paradoks euro. Jak wyjść z pułapki wspólnej waluty?*, Wydawnictwo Poltext, Warszawa, 2016.
2. S. Kawalec, E. Pytlarczyk, K. Kamiński, *Ending the Euro Illusion: The Unintended Consequences of the Common Currency, and an Unconventional Plan for a Post-Euro EU*, 2018 (w przygotowaniu).
3. J. Gąska, S. Kawalec, *Syndrom długotrwałej utraty konkurencyjności. Ryzyko, które powinno powstrzymać Polskę przed przyjęciem euro*, referat na konferencję „Euro a sprawa polska”, Instytut Finansów Akademii Finansów i Biznesu Vistula, Warszawa, 16 kwietnia 2018.

Główne tezy

- Unia Europejska i wspólny rynek to wielkie osiągnięcia powojennej Europy, które przyniosły pokój i wzrost gospodarczy.
- Wspólna waluta miała pogłębić i umocnić te osiągnięcia, lecz przynosi efekty opaczne. Stanowi obecnie zagrożenie dla procesu integracji i przyszłości Unii Europejskiej.
- Tak jak Unia Europejska była grą o sumie dodatniej, tak wspólna waluta jest grą o sumie ujemnej i w dłuższej perspektywie nikomu nie przynosi korzyści.
- W ciągu ostatnich 25 lat Polska systematycznie niweluje lukę rozwojową w stosunku do krajów Europy Zachodniej. Wejście do strefy euro dyktowane nadzieją, że przyspieszy to proces konwergencji, stwarza poważne ryzyko, że proces ten może zostać spowolniony lub zatrzymany.

Szczelina dylatacyjna

Most Rędziński we Wrocławiu, oddany do eksploatacji w 2011 roku

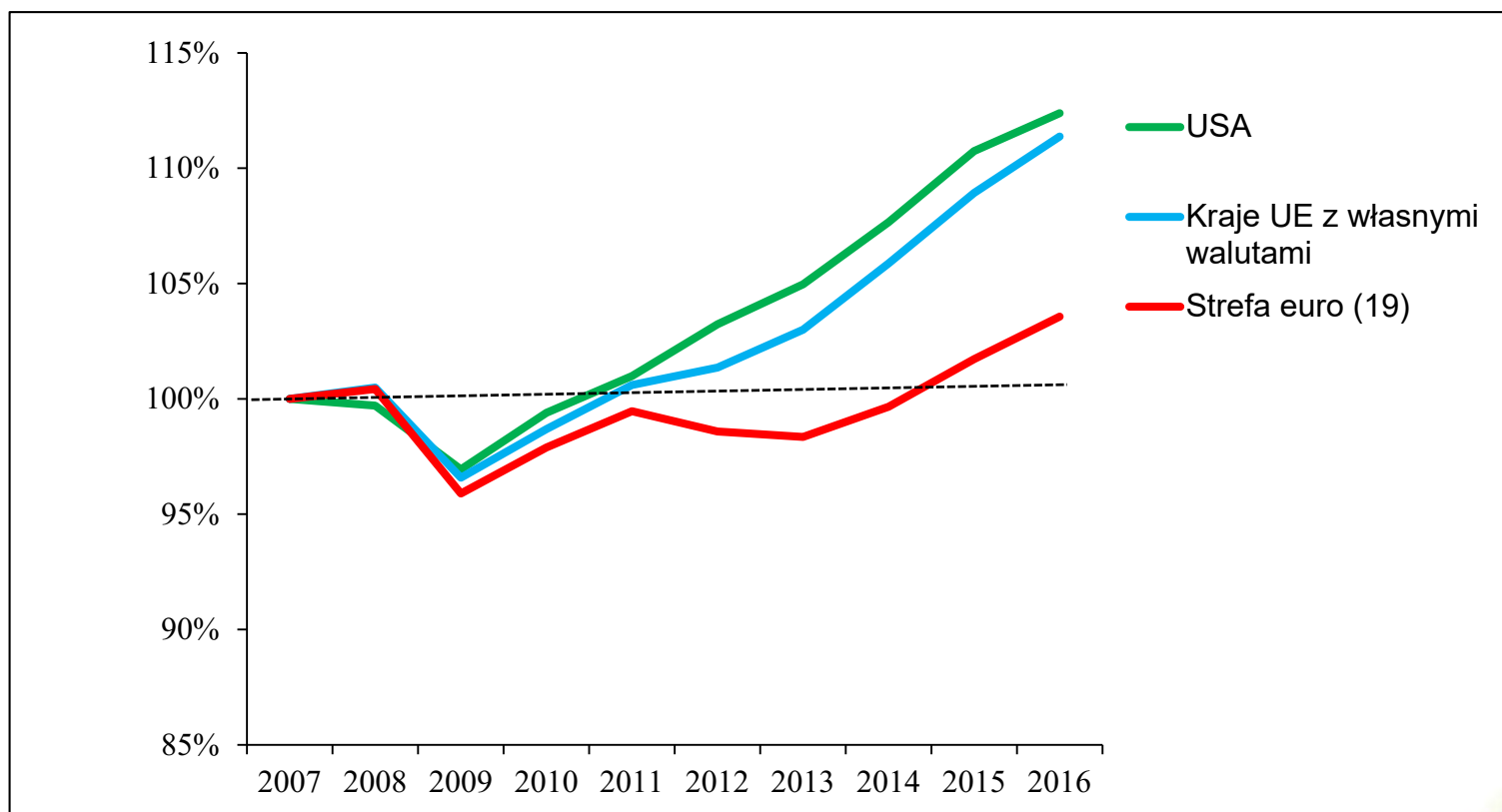

Źródło: Wratislaviae Amici dolny-slask.org.pl

W okresie kryzysu strefa euro, jako całość, poradziła sobie znacznie gorzej niż kraje UE z własnymi walutami i USA

Produkt Krajowy Brutto (2007=100%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OECD (dostęp: 10 stycznia 2018 r.)

Konkurencyjność międzynarodowa gospodarki

1. Pojęcie używane w różnych znaczeniach.
2. Stosowana tu definicja: „**zdolność danej gospodarki do wykorzystania posiadanego zasobu pracy, w warunkach otwartego handlu międzynarodowego**”.
3. Konkurencyjności międzynarodowej nie należy mylić ani utożsamiać z produktywnością (wydajnością pracy).
 - ➔ Wydajność pracy jest powiązana z poziomem rozwoju gospodarczego mierzonego PKB na głowę.
 - ➔ Kraj na każdym poziomie rozwoju gospodarczego może być w danym momencie konkurencyjny międzynarodowo lub nie.
4. Konkurencyjność międzynarodowa kraju zależy od relacji między wydajnością pracy a poziomem płac w sektorze wytwarzającym dobra podlegające wymianie międzynarodowej.

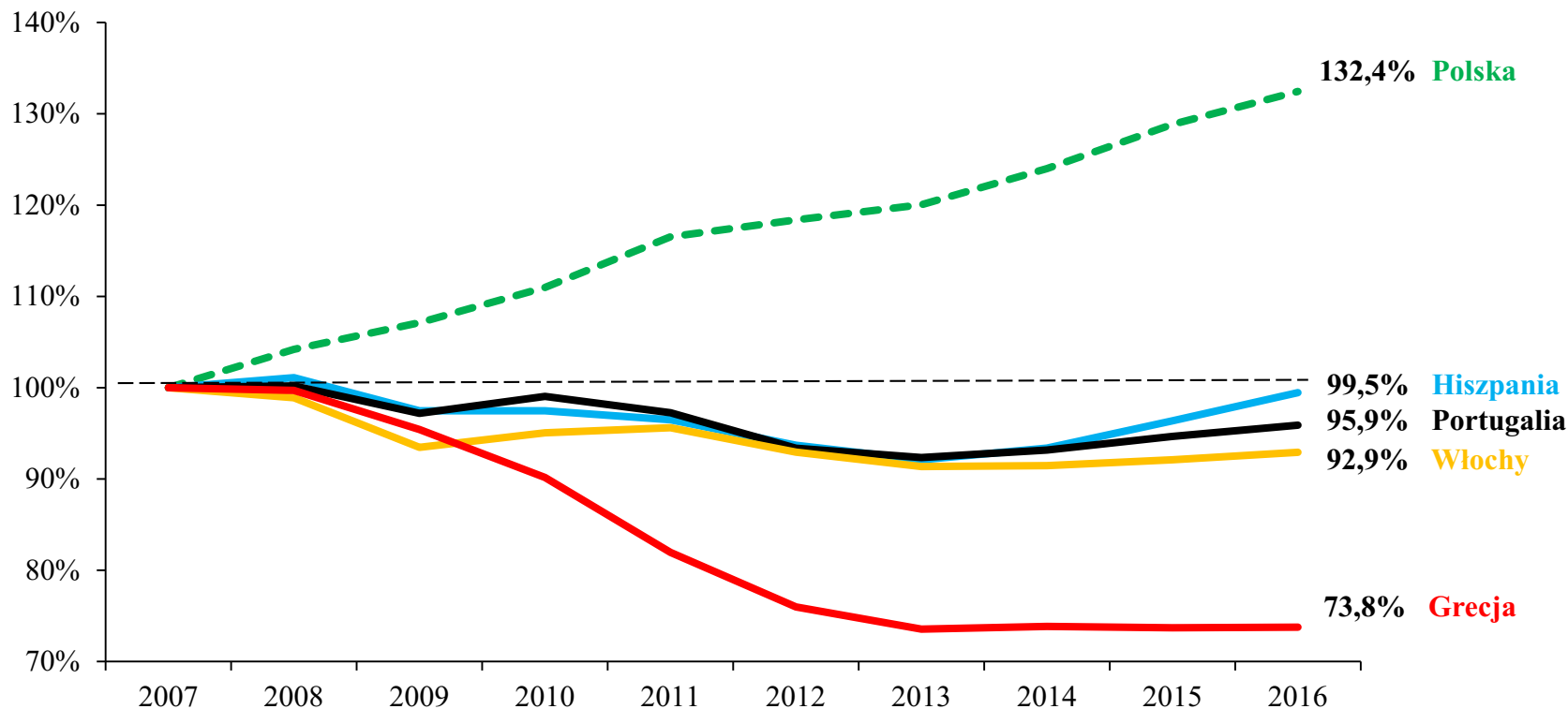
Dla odzyskania konkurencyjności międzynarodowej konieczne jest obniżenie płac w relacji do partnerów handlowych

- Teoretycznie konkurencyjność międzynarodową gospodarka może odzyskać bądź poprzez:
 - a) wzrost wydajności pracy, lub
 - b) poprzez zmniejszenie płac w relacji do partnerów handlowych.
- Jednakże głównym źródłem wzrostu wydajności pracy są inwestycje firm tworzących nowe miejsca pracy lub modernizujących aparat produkcyjny, a w niekonkurencyjnej gospodarce o takie inwestycje trudno.
- Dlatego, w praktyce, trzeba najpierw obniżyć płace w relacji do płac u partnerów handlowych. Dopiero wtedy pojawić się mogą inwestycje, które skutkować będą wzrostem PKB, wydajności pracy i wzrostem płac.

Przypadek krajów południa strefy euro (1)

- Gdy wybuchł kryzys strefy euro, w roku 2010, oceniano, że aby odzyskać konkurencyjność międzynarodową **Grecja, Włochy, Hiszpania i Portugalia powinny obniżyć płace w swoich gospodarkach o 10-30%**.
 - Gdyby kraje te miały własne waluty to taka poprawa konkurencyjności mogłaby nastąpić poprzez osłabienie ich walut, tak jak stało się w Polsce.
- Na przełomie 2008/2009 kurs złotego osłabił się o około 30%.

Przypadek krajów południa strefy euro (2) Nie odzyskały konkurencyjności, lecz pogrążyły się w długotrwałym kryzysie Produkt Krajowy Brutto (2007=100%)

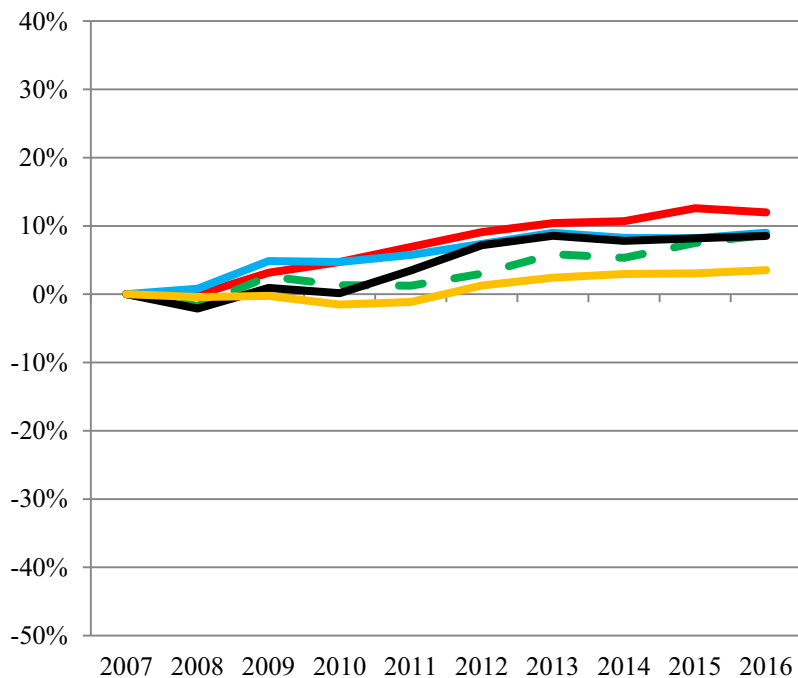

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu i MFW

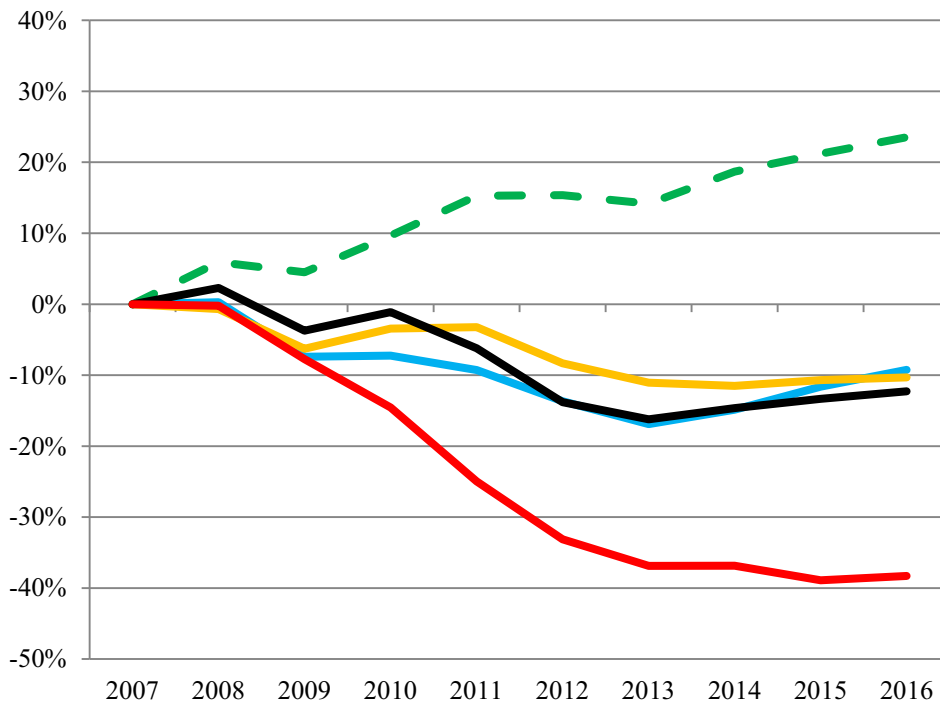
Przypadek krajów południa strefy euro (3)

Kontrybucja głównych komponentów PKB

a) Wpływ zmiany eksportu netto na PKB
(jako % PKB z roku 2007)

b) Wpływ zmiany popytu wewnętrznego na PKB
(jako % PKB z roku 2007)

— Poland — Spain — Italy — Portugal — Greece

Przypadek krajów południa strefy euro (4)

Poprawa bilansu handlowego kosztem stłumienia popytu wewnętrznego i spadku PKB

- Cztery kraje południa strefy euro, które w roku 2007 miały łącznie deficyt handlowy w wysokości 113 mld euro, w roku 2016 osiągnęły nadwyżkę handlową wysokości 91 mld euro, co oznacza poprawę o 204 mld euro.
- Saldo bilansu handlowego poprawiło się w krajach Południa średnio o 8,3 punktu procentowego PKB, a w Polsce o 8,7 punktu procentowego PKB.
- Zasadnicza różnica polega jednak na tym, że Polska uzyskała tę poprawę wskutek dostosowania kursu walutowego i dzięki temu nie musiała tłumić swojego popytu wewnętrznego.
- Wzrost popytu krajowego o 24% był w Polsce decydującym czynnikiem wzrostu PKB. Natomiast kraje południa strefy euro, nie mogąc dostosować kursu walutowego, musiały tłumić popyt wewnętrzny, którego spadek wyniósł w granicach 9-38 proc. PKB z roku 2007.
- W roku 2016, realny PKB we wszystkich krajach południa strefy euro znajdował się poniżej poziomu z roku 2007 i średni indeks PKB (przyjmując poziom 2007 r. za 100%) był w tych krajach o 41 punktów procentowych niższy niż w Polsce.

Najpoważniejszym skutkiem braku konkurencyjności międzynarodowej jest niemożność wykorzystania potencjału popytu wewnętrznego

- Brak konkurencyjności międzynarodowej może prowadzić do deficytu handlowego i deficytu na rachunku obrotów bieżących, lecz tylko w takiej skali i tak długo, jak partnerzy handlowi lub inwestorzy rynku finansowego są skłonni te deficyty finansować.
 - ➔ Saldo obrotów zagranicznych gospodarki musi zawsze dostosować się do zewnętrznych możliwości finansowania.
 - ➔ W warunkach sztywnego kursu walutowego, przy swobodzie handlu i braku restrykcji dewizowych, dostosowanie takie następuje głównie poprzez ograniczenie popytu wewnętrznego.
- W warunkach sztywnej waluty i swobody handlu zagranicznego, **najpoważniejszym skutkiem braku konkurencyjności międzynarodowej jest niemożność wykorzystania potencjału popytu wewnętrznego.**

Syndrom długotrwałej utraty konkurencyjności międzynarodowej - gdy obniżenie PKB staje się problemem strukturalnym

- W kraju mającym elastyczny kurs walutowy, szok w postaci osłabienia konkurencyjności, powoduje okresowe osłabienie dynamiki PKB, po którym następuje dostosowanie.
- W kraju pozbawionym własnej waluty (lub utrzymującym sztywny kurs walutowy) taki sam szok wymusza głęboką redukcję popytu wewnętrznego. Ta reakcja na szok, staje się nowym szokiem powodującym spadek PKB i wzrost bezrobocia, w wyniku czego gospodarka może na długi okres ustabilizować się na poziomie znacznie poniżej potencjału.

Blisko połowa członków strefy euro doświadczyła syndromu długotrwałej utraty konkurencyjności

- 9 spośród 19 obecnych członków strefy euro, czyli 47 proc. krajów, zostało dotkniętych syndromem długotrwałej utraty konkurencyjności, który spowodował poważne straty PKB.

Do grupy tej zaliczyliśmy kraje, których realny PKB w 2015 r. nie przekraczał poziomu roku 2007: Cypr, Estonia, Finlandia, Grecja, Hiszpania, Łotwa, Portugalia, Słowenia i Włochy.

Rowery torowe nie mają przerzutek ani hamulców, dzięki czemu są lżejsze

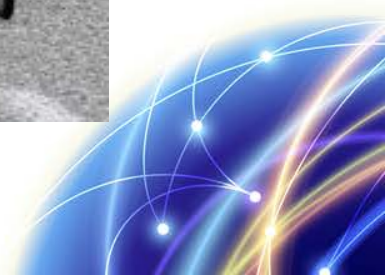

Źródło: <http://s.redefine.pl/dcs/o2/redefine/cp/8r/8r1ty3ytmx2162vxh2sk7i41nzipxf9qd.jpg>

Kolarze szosowi używają zarówno przerzutek, jak i hamulców, mimo że zwiększa to wagę roweru

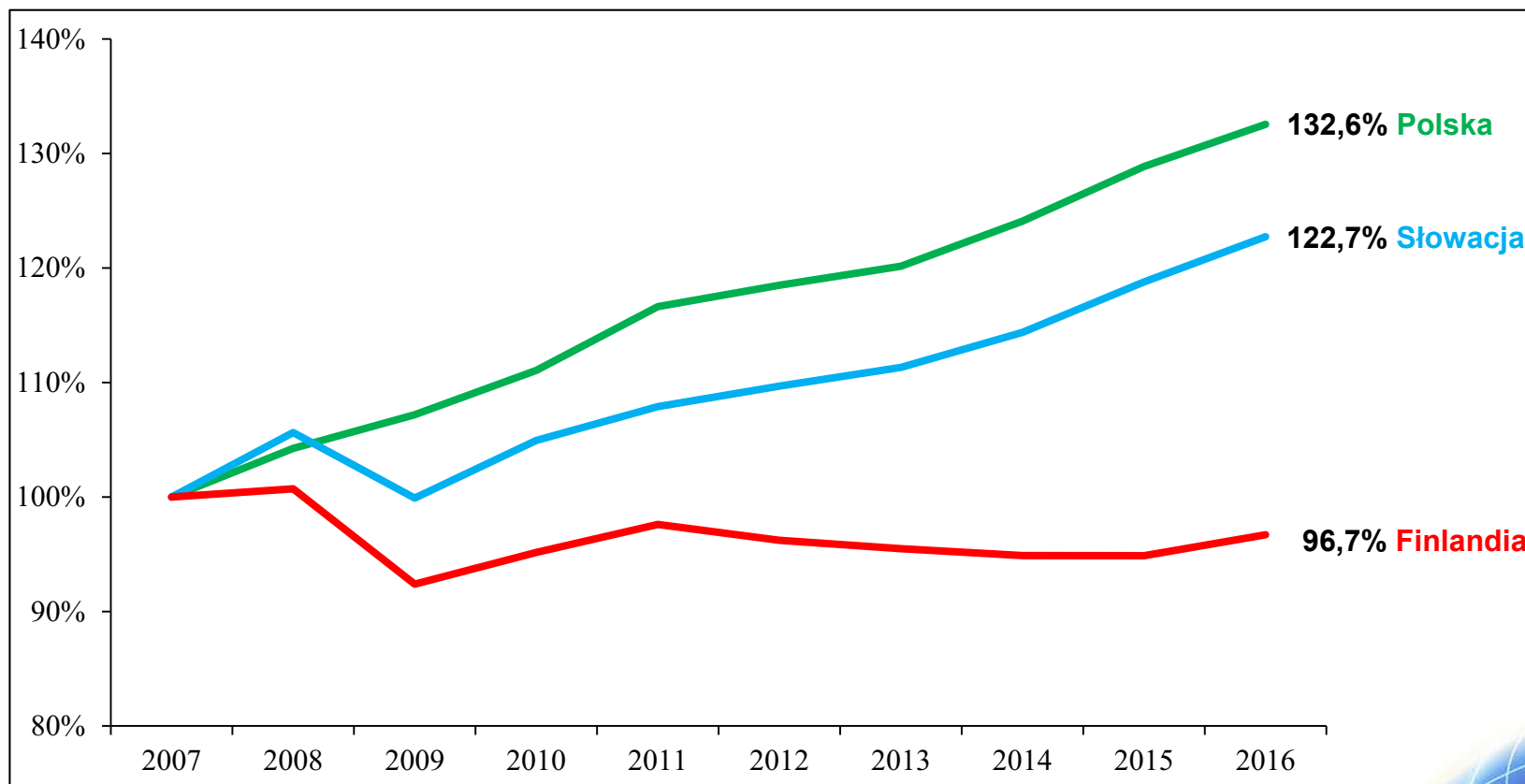

Źródło: https://www.mylaps.com/app/uploads/2016/05/Cycling_golf.jpg

Finlandia przeżywa strukturalny kryzys niekonkurencyjności i popadła w stagnację

Produkt Krajowy Brutto (2007=100%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OECD (dostęp: 10 stycznia 2018 r.)

Perspektywy reform strefy euro Mit niedokończonej architektury

Czy reformy strefy euro mogą
zrekompensować brak mechanizmu
dostosowawczego, jaki zapewniają
waluty narodowe?

Transfery budżetowe

- Doświadczenia USA
 - Południowych Włoch
 - Wschodnich Niemiec
-
- Próba podniesienia konkurencyjności niekonkurencyjnego regionu w ramach jednego obszaru walutowego przez transfery fiskalne jest sprzecznością samą w sobie.
 - Unia fiskalna w strefie euro może, co najwyżej, umożliwić zgromadzenie środków na finansowanie trwałych deficytów generowanych przez niekonkurencyjne kraje lub regiony.

Uelastycznienie rynku pracy

- Dostosowania rynku pracy w USA
 - W przypadku lokalnego kryzysu nie spadają płace, lecz ludność odplywa.
 - Przypadek Detroit: ludność spadła z 1,8 mln do 0,7 mln, bezrobocie jest niskie, miasto upada.

Dla państwa europejskiego trudna do zaakceptowania jest zarówno sytuacja, w której przez lata utrzymuje się wysoki poziom bezrobocia, jak i rozwiązanie, w którym likwidacja bezrobocia miałaby odbywać się wyłącznie lub w pierwszej kolejności przez emigrację obywateli.

Wniosek

Rozważane reformy strefy euro nawet gdyby zostały wprowadzone nie są w stanie zrekompensować braku mechanizmu dostosowawczego, jaki zapewniają waluty narodowe.

Warto uchronić kraj przed ryzykiem syndromu długotrwałej utraty konkurencyjności

- Stagnacja gospodarcza i wzrost bezrobocia, oznaczają zawsze bardzo poważne koszty społeczne i nieobliczalne konsekwencje polityczne. Mogą zagrozić spójności społecznej i stabilności systemu demokratycznego, a także ograniczyć suwerenność kraju i stworzyć ryzyko dla jedności terytorialnej.
- Potencjalne straty PKB w przypadku wystąpienia syndromu długotrwałej utraty konkurencyjności mogą w okresie kilku lat wynieść kilkanaście, a nawet kilkadziesiąt procent PKB.
- Utrata PKB dużej skali jest stratą trudną do odrobienia.
- Najskuteczniejszą, znaną formą zabezpieczenia przed tym ryzykiem jest posiadanie własnej waluty, dzięki której dostosowanie w sytuacji kryzysu odbywa się poprzez kurs walutowy a nie poprzez tłumienie popytu wewnętrznego i spadek zatrudnienia.

Przyjęcie przez Polskę euro nie przyniesie korzyści ekonomicznych ani nam, ani naszym partnerom w strefie euro

- W roku 2016 kraje południa strefy euro (Włochy, Hiszpania, Portugalia i Grecja) miały nadwyżkę handlową łącznej wysokości ponad 90 mld euro, kosztem olbrzymiego spadku popytu wewnętrznego.
- Handel między Polską i Niemcami rozwija się znakomicie, ku obopólnemu zadowoleniu.
- Gdyby Polska, pozbawiona własnej waluty, miała w jakimś momencie w przyszłości problemy z konkurencyjnością i musiała tłumić popyt wewnętrzny dla utrzymania równowagi zewnętrznej, to przyniosłoby to szkody zarówno Polsce, jak i naszym partnerom ze strefy euro.

Złudne nadzieje na korzyści polityczne

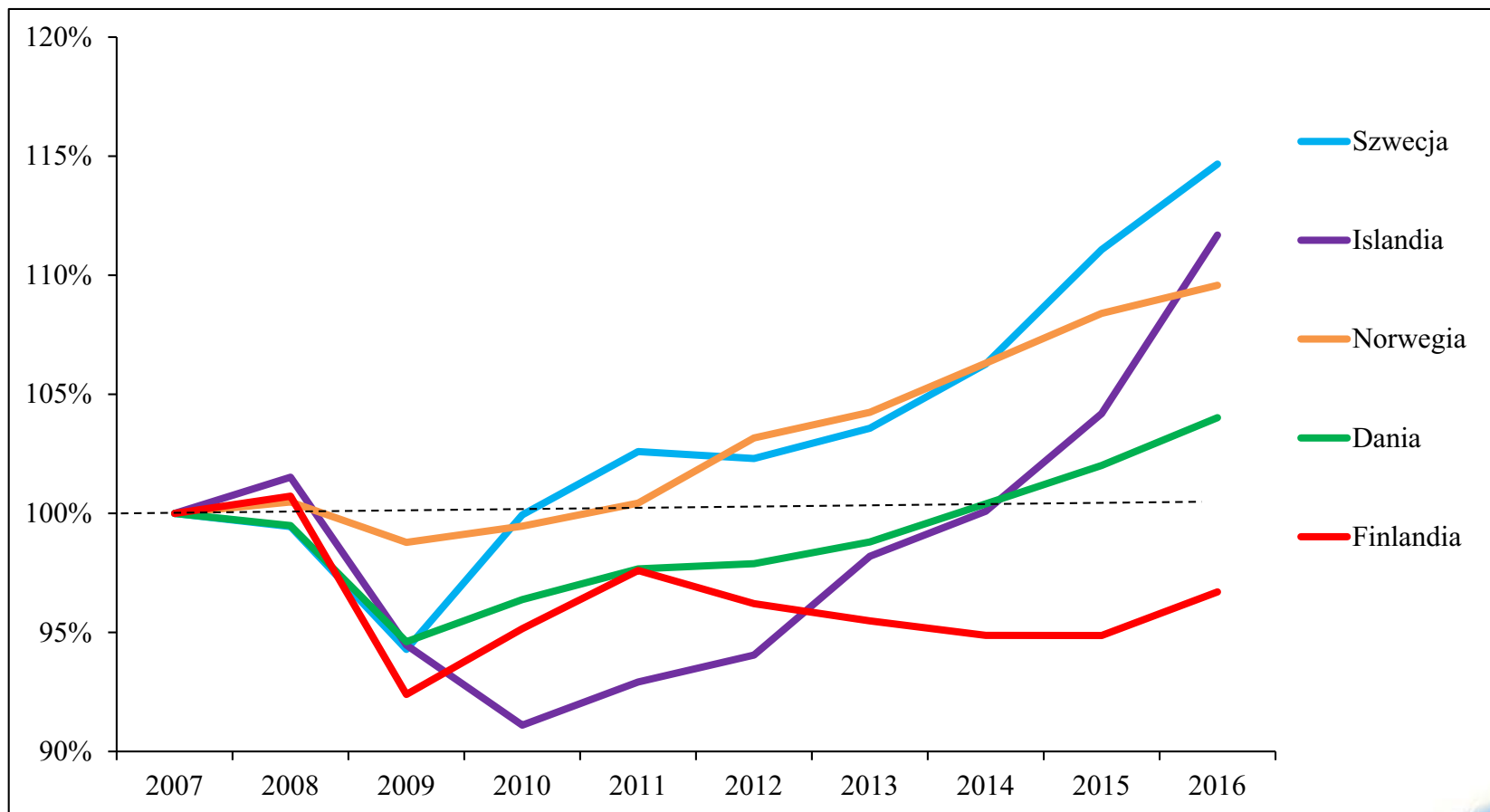
- Możliwości wpływu na sprawy UE zależą od pozycji ekonomicznej i swobody manewru.
- Jeżeli popadniemy w kłopoty ekonomiczne i stracimy swobodę manewru, nasza możliwość wywierania wpływu na sprawy UE, zamiast wzrosnąć, obniży się.
- W okresie międzywojennym Polska trzymała się rozwiązania walutowego (przynależność do „złotego bloku” pod przywództwem Francji), które miało wspomóc nasze relacje sojusznicze, a przyniosło katastrofalne skutki ekonomiczne i w efekcie osłabiło obronność kraju.

Przypadek krajów nordyckich

- Pięć krajów należących do Rady Nordyckiej: Dania, Szwecja i Finlandia (które są członkami UE) oraz Norwegia i Islandia (nie należą do UE, lecz należą do jednolitego rynku europejskiego).
- Kraje nordyckie od ponad 60 lat mają odpowiednik strefy Schengen, swobodny przepływ towarów i ludzi. Mają ambicję być najbardziej zintegrowanym regionem świata.
- 5 krajów nordyckich ma obecnie 5 różnych walut (choć, przez kilkadziesiąt lat przed I wojną światową funkcjonowała skandynawska unia walutowa).
- Tylko Finlandia należy do strefy euro. Dania utrzymuje stały kurs swój waluty wobec euro, lecz politykę tę może w każdej chwili zmienić.
- W Szwecji i w Danii członkostwo w strefie euro było odrzucone w referendach. Obecnie poparcie dla euro jest tam bardzo niskie – niższe niż w Polsce.
- Wyniki gospodarcze ostatnich lat nie dostarczają argumentów na rzecz przyjęcia euro.

Przypadek krajów nordyckich

Produkt Krajowy Brutto (2007=100%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OECD; dla Szwecji, Danii, Islandii i Finlandii dostęp 10 stycznia 2018 r., dla Norwegii dane z 7 lutego 2018 r.

Stefan Kawalec

skawalec@capitalstrategy.pl

Capital Strategy

Al. Jerozolimskie 65/79

00-697 Warszawa

10. KONWENCJA RYNKU ELEKTROTECHNICZNEGO

Związek Pracodawców
Dystrybucji Elektrotechniki

ZŁOTY SPONSOR

SREBRNY SPONSOR

We współpracy z

